

Referanser: KM 12/22, KR 52/23

Arkivsak: 21/01400-63

Saksdokumenter:

KM 17.1/23 Forespørsel om endring av regler for felles menighetsråd fremmet av Borg bispedømmeråd

Endring av regler om ordning for felles menighetsråd

Sammendrag

Borg bispedømmeråd har meldt sak til Kirkemøtet 2023 om endring av regler om ordning for felles menighetsråd for å åpne opp for at menigheter kan søke om felles menighetsråd dersom et menighetsråd ikke er fulltallig etter valget. Saken ble meldt innen fristen for å melde saker.

Bispedømmeråd kan i henhold til Kirkemøtets forretningsorden melde saker til Kirkemøtet, jf. § 2-1. Kirkerådet avgjør hvilke saker som skal fremmes og settes på sakslisten. Kirkerådet skal redegjøre for saker som er meldt til behandling, men som ikke er satt opp på sakslisten, jf. § 2-3. Kirkemøtet godkjenner selv sakslisten.

Kirkerådet foreslår at Kirkemøtet 2023 vedtar et par endringer i regler om ordning for felles menighetsråd som følger opp forslaget fra Borg bispedømmeråd.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

I

I regler 23. september 2022 nr. 1693 om ordning for felles menighetsråd gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

Etableringen av et felles menighetsråd skal finne sted ved starten av en valgperiode til menighetsrådet. *Hvis et menighetsråd ikke er fulltallig, kan bispedømmerådet også godkjenne at etableringen av et felles menighetsråd finner sted midt i valgperioden.*

§ 8 nytt annet ledd skal lyde:

Også når et menighetsråd ikke er fulltallig etter valget av menighetsråd, kan det gå sammen med ett eller flere andre menighetsråd om å sende en søknad til bispedømmerådet om godkjenning av en ordning for felles menighetsråd.

II

Endringene trer i kraft straks.

Saksorientering

Bakgrunn og gjeldende regler

Kirkeordningen § 8 annet ledd fastsetter følgende:

Menighetsråd innenfor en og samme kommune kan med bispedømmerådets godkjenning etablere et felles menighetsråd etter nærmere bestemmelser fastsatt av Kirkemøtet. Det felles menighetsrådet overtar den myndigheten som i og i medhold av trossamfunnsloven og kirkeordningen er lagt til menighetsrådet.

Kirkemøtet 2022 fastsatte nærmere regler om ordning for felles menighetsråd, som trådte i kraft fra 23. september 2022. Reglene ble fastsatt etter å ha vært på høring til berørte instanser.

Reglene fastsetter at etableringen av et felles menighetsråd skal finne sted ved starten av en valgperiode til menighetsrådet. Videre fastsetter reglene at de menighetsråd som ønsker å inngå samarbeid om felles menighetsråd, må sende søknad til bispedømmerådet om godkjenning av ordningen senest to måneder før fristen for å levere listeforslag ved valg av menighetsråd (31. mars kl. 12:00). Bispedømmerådet kan stille vilkår for å godkjenne søknaden. Bispedømmerådets vedtak om godkjenning av etableringen av et felles menighetsråd, må finne sted innen 14 dager før fristen for å levere listeforslag ved valg av menighetsråd for at etableringen skal kunne få virkning for førstkommende valgperiode.

Både Kirkerådet og bispedømmerådene fått flere spørsmål fra menighetsråd om det er mulig å etablere et felles menighetsråd, når det har ble klart at de ikke klarte å rekruttere nok kandidater til å få et fulltallig listeforslag innen fristen for å levere listeforslag ved valg av menighetsråd. Regelverket har ikke åpnet opp for dette.

Melding av sak fra Borg bispedømmeråd

Bispedømmeråd kan i henhold til Kirkemøtets forretningsorden melde saker til Kirkemøtet, jf. § 2-1. Kirkerådet avgjør hvilke saker som skal fremmes og settes på sakslisten. Kirkerådet skal redegjøre for saker som er meldt til behandling, men som ikke er satt opp på sakslisten, jf. § 2-3. Kirkemøtet godkjenner selv sakslisten.

Borg bispedømmeråd har meldt sak til Kirkemøtet 2023 om endring av regler om ordning for felles menighetsråd. Saken ble meldt innen fristen for å melde saker, jf. Kirkemøtets forretningsorden § 2-2. Saken ble meldt 25. april 2023, og fristen for å melde saker var 28. april 2023. Bispedømmerådets begrunnelse er som følger:

Borg bispedømmeråd foreslår at reglene endres slik at det blir mulig for menighetene å søke om felles menighetsråd også etter valget, gitt at det er gjennomført valg til nytt menighetsråd og alle andre forutsetninger i reglene er oppfylt.

Borg bispedømmeråd mener § 8 må åpne opp for et unntak fra fristen om to måneder før fristen for å levere listeforslag dersom et menighetsråd ikke er fulltallig etter valget. Borg bispedømmerådet mener unntaket må kunne gjelde også dersom menighetsrådet er vedtaksdyktig, men ikke fulltallige.

Borg bispedømmeråd ber Kirkerådet om at forslag til endring av regler for felles menighetsråd § 8 legges fram for Kirkemøtet 2023.

Borg bispedømmeråd melder om at om lag 10 prosent av soknene i Borg bispedømme har meldt at de er bekymret fordi de har manglet kandidater til valg av menighetsråd.

Kirkerådets vurdering

Kirkerådet har merket seg at det er flere menigheter som har meldt at det er vanskelig å rekruttere kandidater til menighetsrådet.

Det følger av kirkevalgreglene at dersom nominasjonskomiteen ved valg av menighetsråd ikke lykkes med å fremskaffe et tilstrekkelig antall kandidater innen listefristen, kan valgstyret godkjenne en liste med færre kandidater enn det skal være, jf. § 8-1 (1). Det skal også åpnes for supplerende nominasjon. Hvis det ikke blir fremmet noen kandidater ved supplerende nominasjon, gjennomføres valget av menighetsråd med et utilstrekkelig antall kandidater, eventuelt med en liste uten kandidater. Velgerne vil da kunne skrive inntil tre navn på valgbare personer på stemmeseddelen, og de som får flest stemmer, blir valgt.

Det innebærer at det kan bli en del menighetsråd som etter valget ikke er fulltallige. For at et menighetsråd skal være vedtaksdyktig er det et krav om at minst halvparten av medlemmene er til stede i møtet. Det er antallet medlemmer av menighetsrådet det skal være i henhold til menighetsmøtets vedtak, som har betydning for vurderingen av om et menighetsråd er vedtaksdyktig. Om menighetsmøtet har fastsatt at menighetsrådet skal ha seks valgte medlemmer, vil et menighetsråd bestående av tre valgte medlemmer og soknepresten derfor være vedtaksdyktig.

Kirkevalgreglene inneholder bestemmelser om suppleringsvalg til menighetsrådet i valgperioden, jf. § 13-3. Her er følgende fastsatt:

Er antallet medlemmer av menighetsrådet utilstrekkelig, og forholdet ikke kan avhjelpes ved nytt valgoppgjør, kan bispedømmerådet samtykke i at det holdes suppleringsvalg etter nærmere bestemmelser som bispedømmerådet fastsetter. Tilsvarende gjelder dersom en valgliste ikke har nok personer til å fylle sine mandater.

Det innebærer at det er en mulighet for at det gjennomføres et suppleringsvalg hvis man ikke får valgt et tilstrekkelig antall medlemmer til menighetsrådet i det ordinære valget. I praksis vil det være liten sjanse for at det blir mulig å få nok kandidater til å stille ved suppleringsvalget, men det er en mulighet som ligger der.

Kirkeordningen for Den norske kirke bygger på at det alltid skal være et menighetsråd for hvert sokn. Dersom det fortsatt ikke blir nok medlemmer til menighetsrådet i det aktuelle soknet til at det blir vedtaksdyktig, vil konsekvensen bli at bispedømmerådet blir nødt til å igangsette en prosess med eventuell sammenslåing av flere sokn, for å sikre at det er et menighetsråd som kan styre soknet.

Kirkerådet antar at det for mange menighetsråd vil være mer ønskelig å etablere et samarbeid med felles menighetsråd, fremfor å slå sammen sokn. Forslaget fra Borg bispedømmeråd vil gi menighetsråd som ikke blir fulltallige, mulighet til å etablere et felles menighetsråd. Det gir større fleksibilitet til å finne gode løsninger som passer lokalt. Ved at det er bispedømmerådet som fortsatt godkjenner søknaden, og som dessuten har myndighet til å vedta soknesammenslåing, vil en kunne foreta nødvendige vurderinger av hva som er hensiktsmessig ut fra de lokale forholdene.

Kirkerådet anbefaler derfor at Kirkemøtet fastsetter at et menighetsråd som ikke er fulltallig etter valget, kan det gå sammen med ett eller flere andre menighetsråd om å sende en søknad til bispedømmerådet om godkjenning av en ordning for felles menighetsråd. Kirkerådet deler vurderingen til Borg bispedømmeråd om at dette også bør gjelde dersom menighetsrådet er vedtaksdyktig, men ikke fulltallig.

Tidspunktet for når en slik søknad må sendes, krever en særskilt vurdering. Det følger av regelens ordning at etableringen av et felles menighetsråd skal finne sted ved starten av en valgperiode til menighetsrådet, jf. reglens § 4. Det er en forutsetning for forslaget til ny regel at et menighetsråd ikke er fulltallig etter valget, noe som ikke vil være klart før etter valget. Menighetsråd trer i funksjon fra 1. november i valgåret. Frem til 31. oktober i valgåret, fungerer det avtroppende menighetsrådet. Gitt at etableringen av et felles menighetsråd skal finne sted ved starten av en valgperiode til menighetsrådet, innebærer det at det vil være det avtroppende menighetsrådet, og ikke det nyvalgte menighetsrådet, som må sende en søknad. De nyvalgte menighetsrådsmedlemmenes syn på saken bør komme frem i saksbehandlingen, uten at Kirkerådet ser grunnlag for å regelfeste dette nærmere.

Kirkerådet vurderer det slik at dersom et menighetsråd ikke er fulltallig, bør bispedømmerådet også kunne godkjenne at etableringen av et felles menighetsråd kan finne sted midt i valgperioden. Dette gjelder ikke bare der antallet medlemmer er utilstrekkelig til at rådet er vedtaksdyktig, men også der menighetsrådet av andre grunner ikke er fulltallig. Menighetsrådsmedlemmer kan få fritak eller tape valgbarhet ved f.eks. utflytting av soknet midt i valgperioden, noe som kan tilsi at det bør være en mulighet for at de går sammen med et nabosokn om å etablere et felles menighetsråd også midt i valgperioden. Det forutsetter naturligvis at det aktuelle soknet finner et nabosokn å etablere et felles menighetsråd med. Etableringen av et felles menighetsråd gjelder inntil et sokn eventuelt beslutter å tre ut av samarbeidet om felles menighetsråd etter reglens § 9 første ledd.

Kirkerådet understreker at en søknad om felles menighetsråd må følge øvrige saksbehandlingsregler som følger av reglene. Det innebærer blant annet at menighetsmøtene i de berørte sokn skal gis anledning til å uttale seg før etableringen, og bispedømmerådet kan stille vilkår for å godkjenne søknaden. De nyvalgte menighetsrådsmedlemmene vil derfor kunne uttale seg som en del av menighetsmøtets behandling av saken. Hvis det nye rådet har trådt i funksjon før søknaden sendes, vil det være det nye rådet som skal søke. Kirkerådet legger til grunn at bispedømmerådet også kan behandle en søknad fra et menighetsråd som har utilstrekkelig antall medlemmer til å bli vedtaksdyktig.

På denne bakgrunnen anbefaler Kirkerådet å vedta noen tillegg i reglene:

§ 4 skal lyde:

§ 4. Etableringen av et felles menighetsråd

Etableringen av et felles menighetsråd skal finne sted ved starten av en valgperiode til menighetsrådet. *Hvis et menighetsråd ikke er fulltallig, kan bispedømmerrådet også godkjenne at etableringen av et felles menighetsråd finner sted midt i valgperioden.*

§ 8 skal lyde:

§ 8. Søknad om å etablere et felles menighetsråd for flere sokn

De menighetsråd som ønsker å inngå samarbeid om felles menighetsråd, sender søknad til bispedømmerrådet om godkjenning av ordningen senest to måneder før fristen for å levere listeforslag ved valg av menighetsråd. Bispedømmerrådet kan stille vilkår for å godkjenne søknaden. Bispedømmerrådets vedtak om godkjenning av etableringen av et felles menighetsråd, må finne sted innen 14 dager før fristen for å levere listeforslag ved valg av menighetsråd for at etableringen skal kunne få virkning for førstkommande valgperiode.

Også når et menighetsråd ikke er fulltallig etter valget av menighetsråd, kan det gå sammen med ett eller flere andre menighetsråd om å sende en søknad til bispedømmerrådet om godkjenning av en ordning for felles menighetsråd.

Den kursiverte teksten utgjør forslaget til ny tekst, mens det som ikke er kursivert, utgjør nåværende bestemmelser, og er tatt med her for å illustrere forslagets sammenheng med de gjeldende reglene.

Spørsmål om høring

Det følger av kirkeordningen § 42 første ledd at endringer i denne type regelverk normalt skal sendes på høring, jf. forvaltningsloven § 37 annet ledd. En sak kan unnlates å bli sendt på høring for så vidt det ikke vil være praktisk gjennomførlig eller må anses som åpenbart unødvendig, jf. § 37 fjerde ledd.

Kirkerådet vurderer det som nødvendig å få på plass en løsning for de menighetsrådene som ikke blir fulltallige ved starten av neste valgperiode til menighetsrådet. Det innebærer at det ikke vil være praktisk mulig å gjennomføre en høring som innebærer at regelendringen vil få virkning i forkant av valgperioden som starter 1. november 2023.

Siden Kirkerådet kun foreslår noen mindre tillegg til de gjeldende reglene, vurderer Kirkerådet at det ikke er nødvendig å sende saken på høring fordi det ikke vil være praktisk gjennomførlig. Kirkerådet mener samtidig at det er grunn til å vurdere om regelendringene bør videreføres eller endres i forkant av neste kirkevalg.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Regelendringene vil i seg selv ikke medføre vesentlige økonomiske konsekvenser. Det vil kunne bli behov for noe mer saksbehandling i bispedømmerådene i forbindelse med søknader om etablering av felles menighetsråd. Bispedømmerådene vil måtte vurdere nærmere økonomiske og administrative konsekvenser i forbindelse med behandlingen av den enkelte søknaden.